

VERSLAG CWS KANSENSESSIE EU BODEMRICHTLIJN

28 juni 10.00 – 12.00, Teams

Aanwezig: Dirk-Siert Schoonman (voorzitter), Adrienne van der Sar, Eveline Reynhout, Bea de Buissonjé, Wim van Gorsel, Klazien Hartog, Kees Romijn, Josette van Wersch, Angelien Hagenaars, Martin van der Spek, Manita Koop, Erik den Hertog, Bert de Groot, Aad Straathof, Nicole Koks, Anke van Houten (verslag).

De sessie start met een presentatie door de Unie over de meest relevante aspecten van de EU bodegezondheidsrichtlijn. Op 5 juli wordt deze verwacht. Met een ambtelijk team zal worden gewerkt aan een reactie van de waterschappen richting het ministerie van IenW/LNV, ten behoeve van de kabinetsreactie op deze richtlijn. Half augustus moet dit zijn afgerond. De input van de waterschappen zal worden afgestemd met de CWS.

De voorzitter: deze richtlijn biedt mooie kansen voor ons werk, en het is de kunst om deze ons werk niet te laten beperken. De doelen zijn helder en in ons belang.

Reacties

Het doel van de richtlijn staat bij de leden niet ter discussie: men onderschrijft het belang. Wel zijn er een aantal vragen over de uitwerking van de doelen en de maatregelen op nationaal niveau:

- Let er op dat we niet worden gestraft als we 30% moeten verbeteren terwijl we al heel veel hebben gedaan. Let ook op ons intensieve gebruik; we hebben minder ruimte voor verbetering. Heb aandacht voor het onderscheid tussen publieke en private gronden, waar andere bevoegdheden voor gelden. Zoals de landbouw. Nederland is een lappendeken van types en de kennis daarvan zit bij de ondernemer. Laten we er voor waken dat we daar generiek beleid over uitstorten. Verlies het doel niet uit het oog! Gaat het ons om de waterkwaliteit of om de bodemgesteldheid?
- Is er ook aandacht voor grensoverschrijdende sedimententransporten? Zo wordt momenteel zink uit België naar het Geuldal gebracht. En in hoeverre komt er gelijke normering tussen landen om onnodig grensoverschrijdend transport te voorkomen?
- Grondwater lijkt onderbelicht. Klopt dat? En komt er een financiële tegemoetkoming voor monitoring vanuit Europa? En het uitgangspunt 'geen achteruitgang': wordt daar ook rekening gehouden met klimaatverandering die sowieso drukt op de kwaliteit van de bodem?
- Wat is de relatie met de huidige wet bodemsanering? Voorziet die niet al voldoende in de doelen? Hoe sluit dit aan bij onze kerntaken? Of is het een aanvulling en wat is dan de impact op onze kerntaken. En kunnen wij ons als koepels ook verenigen bv bij reactie op no net land take?
- Zoetwaterbeschikbaarheid is voor ons een hot issue. Dus de relatie met grondwater is een goede vraag. Hoe gaan we om met de kostenstijging die gepaard gaat met grootschalige opruimwerkzaamheden als het maar een kleine positieve bijdrage oplevert? Wat wordt de verhouding vrijwillig en wettelijk? En wat is de nulmeting? En laten we inderdaad uitkijken dat we geen last krijgen van onze goede uitgangspositie als 'beste jongetje van de klas'.
- Het hoofddoel is biodiversiteit, maar dus ook woestijnvorming tegen gaan. Compensatie in Nederland kan toch alleen maar via landbouwgrond. Klopt dat? En bodemkwaliteit: belangrijk om de bodemkwaliteit te koppelen aan de functie van de grond. Bijvoorbeeld landbouwgrond die wel scoort op productiviteit, maar niet op biodiversiteit. Wordt ons doel bodemgesteldheid of bodemkwaliteit?
- Wordt bij de normering ook rekening gehouden met de functie? Wie stelt de normen vast? Hoe normen worden vastgelegd is belangrijk voor het al dan niet slagen van de richtlijn.
- Het is goed voor ons om te focussen op waterbodems. Laten we goed waken voor het vroegtijdig vastleggen van eindnormen. Dit is cruciaal voor het succes of het falen van de richtlijn.

- We willen natuurlijk wel ruime compensatie van verharding, maar niet dat dat ten koste gaat van agrarisch areaal. En waar gaan we wel over en waar niet over? En we kunnen echt last krijgen van geen plaatsingsruimte voor bagger, geen weidedepots. Moet er niet toe leiden dat we het landelijk gebied gaan laten dichtslibben omdat we niet meer kunnen baggeren!

Antwoorden vanuit de Unie:

- Ja er is aandacht voor grensoverschrijdend sedimenttransport. Dat is een meerwaarde van een Europese richtlijn, sommige zaken zijn grensoverschrijdend en kunnen straks beter worden opgepakt.
- Nederland zet in op het naar achteren plaatsen van het moment van de T-nulmeting voor monitoring (naar het punt voordat we alle maatregelen hadden genomen)
- Hoe/of grondwater terug komt in de richtlijn is een zorgpunt en dit is al in een vroeg stadium van het EU proces gesignaleerd en ingebracht. De rol van water vasthouden, waterbeheer en waterbodems moet er goed in terugkomen.
- We verwachten EU financiering voor monitoring en innovaties
- Relatie met achteruitgang door klimaatverandering moet duidelijk verwoord worden in de richtlijn
- We hebben nog geen zicht op in hoeverre de huidige wet bodemsanering al voldoet, de relatie wordt nagegaan. Ook voor de wijzigingen voor andere wet en regelgeving is het belangrijk dat de doorvertaling goed is. Hoe dit precies uit pakt is half augustus nog niet bekend. Het is relevant dat met IenW/LNV gedeeld wordt dat de reactie half augustus nog niet onze definitieve reactie zal zijn.
- Het is een nieuwe taak, die voortvloeit / samenhangt met onze kerntaken. Het is geen extra kerntaak. Het kan wel impact hebben op onze kerntaken zoals de bouw van een gemaal.
- De gevolgen voor onze baggerwerkzaamheden kunnen wel eens groot gaan worden. Afhankelijk van wat er in de richtlijn komt te staan, zullen we met hogere kosten te maken gaan krijgen. Als weilanddepots niet meer mogen, dan heeft dat grote gevolgen. De richtlijn biedt wel een kans om de ontwikkelingen die nu al gaande zijn om het baggerproces te optimaliseren verder te stimuleren. Waar vele waterschappen al mee bezig zijn: een boost geven aan nieuwe/innovatieve projecten mbv Europese financiering
- Het is een uitdaging om het afgraven van de polder te voorkomen (doordat bagger moet worden afgevoerd)
- Delen van de uitwerking van de richtlijn zullen vrijwillig zijn, andere wettelijk bindend (zoals monitoring)
- We zullen goed opletten hoe de bodemdistricten geformuleerd worden. Als dit gebeurt op basis van grondsoorten, dan wordt het interessant hoe de verantwoordelijkheid daarvoor in Nederland wordt belegd
- Toelichting op verharding en verwoestijning: het idee is niet om vooral landbouwgrond in te zetten voor de aankomende ontwikkelingen (zie ladder van duurzame verstedelijking). Er zijn genoeg andere mogelijkheden en andere type gronden om eerst naar te kijken. Bijvoorbeeld door anders te verharden (minder dicht). Voor landbouwgrond is het belangrijk dat we in de richtlijn goed kijken naar de definities: welke kwaliteit wordt als goed of slecht gezien? En is het verdichting of verharding? En hoe verhoudt dat zich tot de functie van de bodem. Zoiezo is het belangrijk dat gekeken wordt naar de bodemsoort en de functie van een gebied en wat de doelen dan zijn voor de toekomst. Je wil een natuurgebied niet helemaal gaan afgraven om te saneren. Het is belangrijk dat we als land zelf de doelen voor de verschillende bodems kunnen formuleren
- De richtlijn biedt veel kansen maar er zitten veel details in waar we bij de uitwerking heel alert op moeten zijn. De Unie zal daarop toe zien. We gaan vanuit de Unie onze eigen waterschapsbelangen inbrengen in de lobby. Het in het oog houden van de doelen van de richtlijn is belangrijk.

Extra vragen en aandachtspunten:

- Moet dit voor 2024 zijn verwerkt in de waterschapsverordening? Nee, zo snel hoeft het niet. De onderhandelingen duren een jaar (2024) en de implementatie wordt voor 2025 verwacht. Landen hebben vanaf dan 2 jaar om alles te regelen.
- Is droogte een generieke verslechtering van de bodem? Nee toch? Moet ook af en toe goed droog zijn. BV in de kleibodem. Bodemleven moet ook af en toe in droge tijden naar beneden kruipen.
- Kunnen we de opgave kleiner maken? Ja, daar zitten we bovenop!
- Is zeewaartse kustuitbreiding mogelijk een onderdeel van de oplossing? Verder de hoogte in bouwen is ook niet goed. Dit zou een mogelijke oplossingsrichting zijn voor de toekomst.

Reacties naar aanleiding van stellingen Mentimeter

- Wat is de definitie van een gezonde bodem?
- Er zijn zeker kansen; voor de waterkwaliteit, voor het tegengaan van teveel verharding. Zeker als Water en Bodem Sturend goed wordt meegenomen. De EU is belangrijk als extra stok achter de deur.
- Wel een vraag of het probleem wordt opgelost met een EU richtlijn. Hangt toch wel af van hoe hij wordt omgezet. Wel doelgericht voor Nederland. Niet dat het een juridisch normeringsverhikel wordt. Diversiteit van de gebieden moet er echt goed in. En ook hoe we daar in Nederland goed mee om gaan.
- Zou wel goed zijn als grensoverschrijdend goed wordt aangepakt. En de natuurlijke dynamiek van oprukkende verzilting i.c.m. droogte waar wel oog voor moet zijn. Het gaat ook om een gelijk speelveld binnen Europa. Wij weten precies alles op elke cm² en moeten er voor waken dat we onszelf daarmee niet in de weg gaan zitten. Moeten wel met alle lidstaten op hetzelfde startniveau zitten?
We moeten onze voorsprong behouden en niet juist daardoor klem komen. Dat moet goed voor ogen worden gehouden bij de uitwerking. Als er onvoldoende ruimte is voor maatwerk helpt dit ook niet voor het draagvlak voor Europa.
- Voor baggeren zijn er vooral risico's. Echt wel een zorg. En kwaliteitsbaggeren biedt ook lang niet alles wat je er van tevoren van verwacht. Ook voor de effecten op de waterbodem.
- Richtlijn is misschien wel goed voor de opkomende stoffen en mag daar juist wat sterker op worden aangezet.
Handelingsperspectief / impactanalyse is wel van belang om er goed bij in beeld te hebben.
- Let op: tegengaan verharding opvangen met waterberging in de bodem. Niet met extra watergangen! Watergangen hebben een transportfunctie en de bodem heeft een opslagfunctie.
- Laten we ervoor waken dat we geen taken naar ons toetrekken die niet van ons zijn.

De voorzitter rond af onder dankzegging voor de zeer waardevolle input. De grote lijn is in elk geval dat we ons afvragen wat de richtlijn voor ons toevoegt. We moeten goed kunnen omschrijven wat het ons extra zal brengen. Er moet ook oog zijn voor de specifieke Nederlandse omstandigheden en voor wat er al gebeurt.

Vervolg: de CWS wordt schriftelijk meegenomen in de reactie van de Unie op de richtlijn richting IenW. De leden kunnen ook nog medewerkers aandragen voor de ambtelijke voorbereiding. Enkele CWS leden geven aan zelf te gaan meelezen.

De planning

5 juli	publicatie richtlijn
10 juli	overleg kernteam met waterschappers: start standpuntbepaling
18 juli	ontvangst BNC fiche IenW/LNV
24 juli	1e reactie koepels op BNC fiche
26 juli	ontvangst 2 ^e versie BNC fiche IenW/LNV
18 augustus	definitieve reactie koepels op BNC fiche
4 september	DO Bodem



6 september BO Bodem

22 september behandeling in de kamer